

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR ZIMOWY 2018/2019

mgr Anna Kuchciak

ZASADA SUWERENNOŚCI NARODU

Art. 4 Konstytucji RP

1. **Władza zwierzchnia** w Rzeczypospolitej Polskiej należy **do Narodu**.

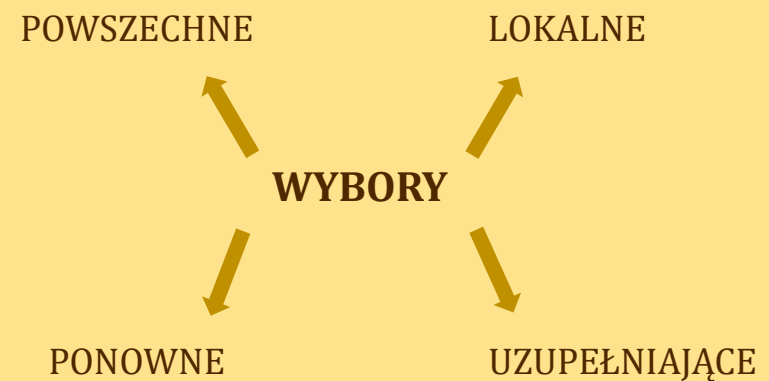
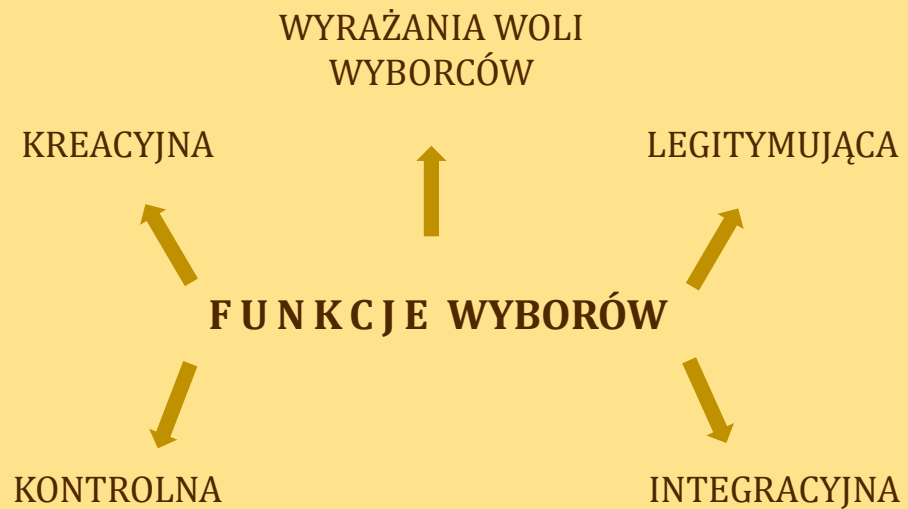
2. **Naród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio.**

„(...) **my, Naród Polski - wszyscy obywatele Rzeczypospolitej (...)**”

Preambuła Konstytucji RP

„Art. 4 Konstytucji formułuje zasadę zwierzchnictwa Narodu, której treścią jest uznanie woli Narodu jako jedynego źródła władzy i sposobu legitymizowania sprawowania władzy. Oznacza ona, że źródłem władzy w Rzeczypospolitej Polskiej nie może być jednostka, grupa społeczna ani organizacja.” fragm. wyroku TK z 31 maja 2004 r., sygn. K 15/04

PRAWO WYBORCZE

W UJĘCIU
PRZEDMIOTOWYM

W UJĘCIU
PODMIOTOWYM

ŹRÓDŁA PRAWA WYBORCZEGO

Konstytucja RP

art. 62, art. 96 ust. 2, art. 97 ust. 2, art. 98-101, art. 127-129 i art. 169

ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy
(t.j.: Dz. U. z 2018 r., poz. 754 ze zm.)

PRAWO WYBORCZE

CZYNNE

BIERNE

ZASADY PRAWA WYBORCZEGO

PRZYMIOTNIKI WYBORCZE

POWSZECHNE

RÓWNE

TAJNE

BEZPOŚREDNIE

PROPORCJONALNE

WIĘKSZOŚCIOWE

WOLNE

Konstytucja RP

art. 96 ust. 2 → *Wybory do Sejmu są **powszechne, równe, bezpośrednie** i **proporcjonalne** oraz odbywają się w głosowaniu **tajnym**.*

PIĘCIOPRZYMIOTNIKOWE

art. 97 ust. 2 → *Wybory do Senatu są **powszechne, bezpośrednie** i odbywają się w głosowaniu **tajnym**.*

...

art. 127 ust. 1 → *Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany przez Naród w wyborach **powszechnych, równych, bezpośrednich** i w głosowaniu **tajnym**.*

...

art. 169 ust. 2 → *Wybory do organów stanowiących są **powszechne, równe, bezpośrednie** i odbywają się w głosowaniu **tajnym**. Zasady i tryb zgłaszania kandydatów i przeprowadzania wyborów oraz warunki ważności wyborów określa ustawa."*

...

ZASADA POWSZECHNOŚCI

krąg podmiotów, które (po spełnieniu określonych warunków) mają prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) i bycia wybranym (bierne prawo wyborcze) do organów przedstawicielskich

CZYNNE PRAWO WYBORCZE

BIERNE PRAWO WYBORCZE

CENZUSY

WIEKU

ZAMIESZKANIA
(DOMICYLU)

OBYWATELSTWA

CZYNNE PRAWO WYBORCZE

art. 62

1. *Obywatel polski ma prawo udziału w referendum oraz **prawo wybierania** Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat.*

2. *Prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania **nie przysługuje osobom, które prawomocnym orzeczeniem sądowym są ubezwłasnowolnione lub pozbawione praw publicznych albo wyborczych.*** PRZESŁANKI

OGRANICZENIA PRAWA WYBORCZEGO

zob. szerzej: art. 13 i art. 16
ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r.
- Kodeks cywilny
(t.j.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1025 ze zm.)

zob. szerzej: art. 39 i art. 40
ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r.
- Kodeks karny
(t.j.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1600 ze zm.)

Trybunał Stanu

BIERNE PRAWO WYBORCZE

art. 99

1. *Wybrany do Sejmu może być **obywatel polski mający prawo wybierania**, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 21 lat.*

2. *Wybrany do Senatu może być **obywatel polski mający prawo wybierania**, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 30 lat.*

3. *Wybraną do Sejmu lub do Senatu **nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.***

art. 127 ust. 3

*Na Prezydenta Rzeczypospolitej może być wybrany **obywatel polski**, który najpóźniej w dniu wyborów kończy 35 lat i korzysta z **pełni praw wyborczych do Sejmu.** Kandydata zgłasza co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu.*

bierne prawo wyborcze ma również:

w **wyborach do Parlamentu Europejskiego** → osoba, która ma prawo wybierania w tych wyborach + najpóźniej w dniu głosowania kończy **21 lat** + co najmniej 5 lat zamieszkuje w RP lub na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej

w **wyborach do organów stanowiących JST** → osoba, która **ma prawo wybierania tych organów**

w **wyborach wójta (burmistrza, prezydenta miasta)** → obywatel polski, który ma prawo wybierania w tych wyborach + najpóźniej w dniu głosowania kończy **25 lat** + NIE MUSI stale zamieszkiwać na obszarze gminy, w której kandyduje
(na podst. art. 11 Kodeksu wyborczego)

Konstytucja RP

art. 98 ust. 2 → *Wybory do Sejmu i Senatu **zarządza Prezydent Rzeczypospolitej** nie później niż na 90 dni przed upływem 4 lat od rozpoczęcia kadencji Sejmu i Senatu, wyznaczając wybory na dzień wolny od pracy, przypadający w ciągu 30 dni przed upływem 4 lat od rozpoczęcia kadencji Sejmu i Senatu.*

+ art. 144 ust. 3 pkt 1 → **P R E R O G A T Y W A**

postanowienie ^{m.in.} → Dz. U. (na podst. i zob. szerzej: art. 194 Kodeksu wyborczego)

art. 128 ust. 2 → *Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej **zarządza Marszałek Sejmu** na dzień przypadający nie wcześniej niż na 100 dni i nie później niż na 75 dni przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej, a w razie opróżnienia urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej – nie później niż w czternastym dniu po opróżnieniu urzędu, wyznaczając datę wyborów na dzień wolny od pracy przypadający w ciągu 60 dni od dnia zarządzenia wyborów.*

postanowienie ^{m.in.} → Dz. U. (na podst. i zob. szerzej: art. 290 Kodeksu wyborczego)

→ *wybory do Parlamentu Europejskiego **zarządza Prezydent Rzeczypospolitej**, w drodze postanowienia (nie później niż na 90 dni przed dniem wyborów, wyznaczając ich datę na dzień wolny od pracy przypadający w okresie wyborczym ustalonym w przepisach prawa Unii Europejskiej)* (na podst. art. 331 Kodeksu wyborczego)

postanowienie ^{m.in.} → Dz. U. (na podst. i zob. szerzej: art. 332 Kodeksu wyborczego)

→ *wybory do rad (i sejmików) oraz wójtów (burmistrzów, prezydentów) **zarządza Prezes Rady Ministrów** (nie wcześniej niż na 4 miesiące i nie później niż na 3 miesiące przed upływem kadencji rad, a datę wyborów wyznacza się na dzień wolny od pracy przypadający nie wcześniej niż na 30 dni i nie później niż na 7 dni przed upływem kadencji)*

rozporządzenie ^{m.in.} → Dz. U. (na podst. i zob. szerzej: art. 371 oraz art. 474 Kodeksu wyborczego)

SĄDOWA WERYFIKACJA WYBORÓW

Konstytucja RP

art. 101 ust. 1 i 2

1. Ważność wyborów do Sejmu i Senatu stwierdza Sąd Najwyższy.

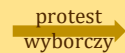
2. Wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyborów na zasadach określonych w ustawie.

art. 129 ust. 1 i 2

1. Ważność wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej stwierdza Sąd Najwyższy.

2. Wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie.

wybory samorządowe

sąd okręgowy

zob. szerzej:

Dział VII Kodeksu wyborczego

Rozdział 6 Ważność wyborów

Prezentacja została przygotowana na podstawie:

- Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz*, Warszawa 2012 r.;
- Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2015 r.;
- Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu*, Warszawa 2016 r.;
- Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawo konstytucyjne w formie pytań i odpowiedzi*, Wrocław 2003 r.